

# KOKEMÄENJOEN TULVAT PORISSA

26.2.2008

## Kommentti ympäristövaikutusten arviointiin (YVA)

### Porin tulvat - hallittuja riskejä...???

Porin kaupungin läpi virtaava Kokemäenjoki on vuosien saatossa tulvinut useamman kerran. Porin kaupunki ja Lounais-Suomen ympäristökeskus suorittivat tulvakartoituksen, joka sai nimekseen *Porin tulvat - hallittuja riskejä..??*

Tutkimus julkaistiin 2006, jonka jälkeen Pöyry Environment Oy on suorittanut ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA). YVA-selvitystyön jälkeen järjestettiin yleisötilaisuus Porin Promenadialissa 22.1.2008, jolloin esiteltiin erilaisia vaihtoehtoja tulvien ehkäisemiseksi.

Kokemäenjoen syvyyskartoitus on raportin mukaan suoritettu Ulvilasta Poriin Pihlavanlahden merialueelle (4.2 sivulla 39). Tutkittaessa raporttia ja siihen kuuluvaa karttaa voidaan todeta tutkimuksen olleen Ulvilan rajalta Pihlavanlahdelle (sivu 9) kohtaan Halssi - Lyttylä. Porin alueen karttoja tarkasteltaessa voidaan todeta Pihlavanlahden Halssi - Lyttylä rajausalueelta olevan matkaa vielä runsaat viisi kilometriä Mäntyluodon ja Reposaaaren (rakennettu 1956) ja lähes kymmenen kilometriä Reposaaaren ja Kellahti (rakennettu 1988) pengerteille. Reposaaari – Kellahti pengertieltä on matkaa avomerelle noin kymmenen kilometriä.

Pihlavanlahti on ollut vuosikymmeniä eristettynä merestä pengertein, jotka ovat välillä Kirrisanta – Lampaluoto (Mäntyluoto- Reposaaari) ja Lampaluoto – Kellahti (Reposaaari – Ahlainen). Pengerteihin on jätetty pienet aukot (sillat tai rummut), joista Kokemäenjoen vesi virtaa Pohjanlahteen. Näin ollen voitaisiin puhua mieluummin Pihlavanjärvestä kuin Pihlavanlahdesta. Pidemmälle tulevaisuuteen katsottaessa myös maanpinnan kohoaminen vähentää lahden olemassaoloa.

## Yhteenvetona

Tutkimusraportissa on vertailtu eri vuosilta maksimikorkeuksia, joista voimme todeta meriveden ja jokisataman vesipintojen eroksi esimerkiksi vuonna 1974/1975 puolitoista metriä (sivulta 21 taulukko 12).

Tarkasteltaessa vesipintojen päivittäistä vaihteluväliä lähemmin voidaan huomata pengerteiden vaikutus korkeuseroihin. Meriveden vaihtelu ei vaikuta suoraan jokiveden nousuun tai laskuun. Meriveden noustessa pintojen ero pienenee ja taas veden laskiessa suurenee. Jokiveden ja meriveden pintojen erot viime vuoden aikana vaihtelivat 0,020 – 1,050 metrin välillä. Huomioitavaa

on samalla sadannan ja Harjavallan voimalaitoksen päästöjen osuus jokiveden pinnan vaihteluun, miten/milloin Harjavallan voimalaitokselta tulvaportteja aukaistaan. Viime vuoden ns. ala- ja ylähuippujen aikana päästöt vaihtelivat 192 – 596 m<sup>3</sup>/s välillä. Verrattaessa tulvapäästöjä vesipintojen korkeuseroon voidaan todeta jokisataman pinnan nousevan (noin 200 – 250 millimetriä), vaikkei meriveden pinnassa tapahdu merkittävää muutosta.

Tulvakartoissa tarkoituksena on osoittaa, mitä tapahtuu Kokemäenjoen suistoalueella, kun Pihlavanlahdella ja joessa vedenpinta nousee ja vesivirtaamat lisääntyvät, sekä avovesitilanteessa tai penkereiden pettäessä. Raportissa kartat osoittavat Pihlavanlahdelle, ei siis merelle ohi Mäntyluodon – Reposaaaren. Sateiden jatkuessa maaperä ”kyltääntyä,” jolloin vedet virtaavat maan pinnalla ja nostavat näin ollen joen pintaa. Maan ”kyltääntyessä” ei sadannan vaikutus ole lisäävä pohjaveden pintaan nähden, vaan oli havaittavissa pinnan laskua.

Tutustuttaessa tulvien leviämistä käsitteleviin tulvakarttoihin (5.3, sivuilla 54 – 60) osoittavat myös arviot vesipintojen korkeuksista outoa tulvakartoitusta. Tulvakarttoja lukiessa Mäntyluodossa meriveden pinta nousee +1,50 metriä korkoon, samaan aikaan Toejoella tulvii vesipinnan noustessa ja penkereen pettäessä 0,50 – 1,50 metriä. Toejoella asuvana tonttini maanpinnan Z- korko on N60 +2,08 metriä.

Tästä voidaan päätellä pengerteiden olevan erottavana tekijänä, koska vedet eivät pääse laskeutumaan ja leviämään merialueelle, vaan jäävät Pihlavanlahdelle ja näin nostavat joen vesipintaa. Penkereiden kunnostus joen molemmin puolin on kuitenkin suotavaa, mutta olisi tarkoituksenmukaisempaa suorittaa ruoppausta jokisuistosta kuin nostaa joen tulvapenkereitä esimerkiksi Kalaholmassa ja Isojoenrannalla.

Ympäristövaikutusten arvioinnin, joka noudattaa tutkimusta (*Porin tulvat - hallittuja riskejä..?*) sekä sen jälkeen tehtyä Teppo Linjaman diplomityötä, kunnostustyöt (ruoppaukset) on suunniteltu tehtäväksi yläjuoksulta. Miksi suunnitelmissa ruoppaus suoritetaan yläjuoksulla kaupungin keskustassa (Seikku – Tiimanni) eikä luotojen jälkeen merelle päin? Suoritettaessa ruoppauksia, vaikkakin imuruoppausta, on aina muistettava liikkeelle lähtevät pohjasedimentit, jotka kulkeutuvat virran mukana ja laskeutuvat Kivinin matalikon kohdalla tai virtauksen hiljennettyä sen jälkeen. Lisäksi on huomioitava Harjavallan tulvapäästöjen aiheuttamat reunapenkereiden kulumisen aiheuttamat maa-aineksien siirtymät. Olisi toivottavaa, että Harjavallan osalla päästäisiin tasaisiin virtaamiin, jolloin reunasyöpymisiä tapahtuisi mahdollisimman vähän.

Jo pikkupoikana kaarnalaivoja ojissa uitettaessa kaivoimme oja alajuoksulta emmekä ojanpohjaa yläjuoksulta saadaksemme kaarnaveneen kulkemaan paremmin vedessä.

Tulvakartoituksen suunnitelmissa on rakentaa uoma Isojoenrannalta Lotskerin, Hyvelän ja Toukarin kautta Kokemäenjokeen. Liittyminen yläjuoksulla jokeen on yva selvityksessä Sunniemi – Isojoenranta, mutta jäänyt hieman epäselväksi alajuoksultaan. Tutkimuksesta ei selviä millainen vaikutus on Turun seudun

suunnittelema vedenotto (noin 5000 – 7000 kuutiometriä/vuorokausi) Kokemäenjoesta. Toteutuessaan vedenotto tulee vähentämään Harjavallan voimalaitoksen ja sitä kautta Porin kohdan vesimääriä. Mikäli Porin pohjoispuolelle suunniteltu viheraluevaraus (ohitusjuopa, Isojoenranta – Lotskeri – Hyvelänviiki – Toukari – Kahaluoto) toteutetaan varauksena sen liittymiskohta olisi oltava Kahaluodon – Lyttilän rajalla eikä missään nimessä hyydepatojen muodostumiskohtaan Luotsinmäki - Toukari tai Toukari – Kahaluoto (Kivini).

Pöyryn kolmas ohjenuora oli: *on huomioitava luonnonsuojeltavat alueet.* Pihlavanlahden pohjukasta (rajaus Kivini – Kahaluoto) merelle päin alkaa myös Natura-alue (luonnonsuojelualue).

Tutkimuksen on suorittanut ja laatinut ympäristöviranomaisen, joten kysymyksessä taitaa olla *tulvan suojelu*, ei *tulvansuojelu/tulvien ehkäisy*. Siispä kysymys kuuluukin: *suojellaan /ko ennemmin lintuja kuin ihmisiä tai ihmisten omaisuutta?*

Kunnioittavasti

Eero Järvinen  
[www.eolo.fi](http://www.eolo.fi)

PS. YVA-tilaisuudessa tiedustelin pituusleikkauksen ja topografian puuttumista tutkimusraporteista, jolloin kaupungin edustaja Harri Juhola kehotti tutustumaan niihin paikan päällä. Mittausosastolta ei ole toistaiseksi kuitenkaan saanut kyseistä tietoa.

Tulvaraporttia luettaessa tulee mieleen, onkohan raportin tekijällä paikallistuntumaa Poriin. Tulvansuojelutoimenpiteissä kirjoitetaan penkereiden kunnostuksessa suoritettavan Ruosniemi – Kahaluodon penkereestä Isojoenrannan kohdalla. Miten Ruosniemi on yhteydessä Kokemäenjokeen?